

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2022.6.28>

CECHY DEFINICJI PODMIOTU WYKROCZENIA KARNEGO PRZEWDZIANEGO W UST. 1 ART. 373 KODEKSU KARNEGO UKRAINY

Nataliya Karpova

*kandydat nauk prawnych, docent Katedry Prawa instytucji szkolnictwa wyższego „Międzynarodowy
Uniwersytet Naukowo-Techniczny imienia akademika Yuriia Buhaia” (Kijów, Ukraina)*

ORCID ID: 0000-0001-8905-781X

karnat2010@meta.ua

Adnotacja. Opublikowany artykuł ma na celu zbadanie takiej kwestii jak wyjaśnienie listy podmiotów wykroczenia karnego, przewidzianego w ust. 1 art. 373 Kodeksu Karnego Ukrainy. Niniejszy artykuł obejmuje rozważenie takiej kwestii jak naruszenie prawnego porządku przesłuchania przez osoby upoważnione do przesłuchania. Artykuł zawiera takie pojęcia jak zmuszanie do składania zeznań, przymusowe przesłuchanie, jednostki operacyjne, jednostki kontroli wewnętrznej Krajowego Biura Antykorupcyjnego Ukrainy. Główną uwagę zwraca się na analizę rodzajów nielegalnych działań pracowników jednostek kontroli wewnętrznej Narodowego Biura Antykorupcyjnego Ukrainy podczas przeprowadzania przez nich przesłuchań. Stwierdzono, że funkcjonariusze jednostki kontroli wewnętrznej Krajowego Biura Antykorupcyjnego Ukrainy mają wyłączne dla funkcjonariuszy operacyjnych jednostek organów ścigania uprawnienia do przeprowadzania przesłuchań z własnej inicjatywy, bez polecenia śledczego lub śledczego lub detektywa, oraz charakterystyczne tylko dla nich możliwości zmuszania do składania zeznań podczas przesłuchania w drodze bezprawnych działań, dlatego należy je wyróżnić jako odrębne podmioty wykroczenia karnego w dyspozycji ust. 1 art. 373 Kodeksu Karnego Ukrainy.

Słowa kluczowe: pracownicy jednostek kontroli wewnętrznej Narodowego Biura Antykorupcyjnego Ukrainy, prawa osób przesłuchiowanych, procedura prawna przesłuchania.

FEATURES OF THE DETERMINATION OF THE SUBJECT OF THE CRIMINAL OFFENSE, WHICH IS PROVIDED BY PART 1 OF ART. 373 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE

Nataliya Karpova

*Doctor of Philosophy of Law, Associate Professor of Department of Law of Higher Educational Institution
«Academician Yuriy Bugay International and Scientific Technical University» (Kyiv, Ukraine)*

ORCID ID: 0000-0001-8905-781X

karnat2010@meta.ua

Abstract. The published article is determined for studying such a question as clarification of the list of subjects of the criminal offense, which is provided by in Part 1 of Art. 373 of the Criminal Code of Ukraine. The suggested article includes observing such a question as the violation of the legal order of interrogation by persons authorized to conduct interrogation. The article produces such notions as compulsion to testify, compulsory interrogation, operational units, internal control units of National Anti-Corruption Bureau of Ukraine. The main attention is given to analysing of the types of illegal actions of the employees of the internal control units of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine during their interrogation. It is concluded that the employees of the internal control unit of National Anti-Corruption Bureau of Ukraine have exclusive powers for employees of operational units of law enforcement agencies to conduct interrogations on their own initiative, without the authority of an investigator or inquirer or prosecutor, and the ability to compel testimony during interrogation through illegal actions is characteristic only for them, therefore they should be defined as individual subjects of the crime at the disposal of Part 1 of Art. 373 of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: employees of the internal control units of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, rights of interrogated persons, the legal procedure for conducting an interrogation.

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ЯКЕ ПЕРЕДБАЧЕНО Ч.1 СТ. 373 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСА УКРАЇНИ

Наталія Карпова

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри права ЗВО «Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая» (Київ, Україна)*

ORCID ID: 0000-0001-8905-781X

karnat2010@meta.ua

Анотація. Опублікована стаття призначена для дослідження такого питання, як уточнення переліку суб'єктів кримінального правопорушення, яке передбачено ч.1 ст. 373 Кримінального Кодекса України. Надана стаття

включає розгляд такого питання, як порушення законного порядку проведення допиту з боку уповноважених на проведення допиту осіб. В статті наводяться такі поняття, як примушування до давання показань, примусовий допит, оперативні підрозділи, підрозділи внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України. Головна увага приділяється аналізу видів незаконних дій співробітників підрозділів внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України при проведенні ними допиту. Зроблено висновок, що співробітники підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України мають виняткові для співробітників оперативних підрозділів правоохоронних органів повноваження для проведення допиту за власною ініціативою, без доручення слідчого чи дізнавача чи прокурора, і характерні лише для них можливості примусити давати показання при допиті шляхом незаконних дій, тому вони повинні бути виділені як окремі суб'єкти злочину в диспозиції ч. 1 ст.373 Кримінального Кодексу України.

Ключові слова: співробітники підрозділів внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України, права допитуваних осіб, законний порядок проведення допиту.

Постановка проблеми. Відповідно до положень ч. 2 ст. 3 Конституції України (Конституція України) утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Права і свободи є головним і невід'ємним елементом статусу людини і громадянина. З метою забезпечення реалізації загально-визначних прав і свобод людини і громадянина Конституція України встановлює відповідні правові гарантії. Однією з найважливіших правових гарантій прав і свобод людини і громадянина є закріплена в ч.3 ст. 62 Конституції України заборона на використання при обвинуваченні доказів, одержаних незаконним шляхом, а також припущень (Конституція України). Ч. 3 ст.62 Конституції України зобов'язує тлумачити усі сумніви щодо доведеності вини особи на її користь (Конституція України). Ч. 1 ст.63 Конституції України надає особі право відмови від давання показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом (Конституція України). Взяті Україною зобов'язання при ратифікації КЗПЛ прийнятті Загальної декларації прав людини, Міжнародного пакту про громадянські та політичні права від 19.11.1966 р. покладають на державу Україна обов'язок забезпечити дотримання прав людини на протязі усіх стадій кримінального процесу (Хавронюк 2005: 120).

Внаслідок реформування системи правоохоронних органів в Україні було створено спеціальний правоохоронний орган для боротьби з корупційними кримінальними правопорушеннями – Національне антикорупційне бюро України (далі НАБУ). Законодавство надало співробітникам НАБУ винятково широкі повноваження по боротьбі з корупцією, зокрема, відповідно до ч. 1 ст. 41 КПК України підрозділи детективів НАБУ, підрозділи внутрішнього контролю НАБУ мають статус оперативних підрозділів і ч. 2 ст. 41 КПК України надає співробітникам підрозділів детективів НАБУ, підрозділів внутрішнього контролю НАБУ права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою, що заборонено співробітникам усіх інших оперативних підрозділів. Наявність таких широких повноважень викликає питання про відповідальність оперативних співробітників підрозділу внутрішнього контролю НАБУ у випадку порушення ними законного порядку проведення процесуальних дій у кримінальному провадженні. Однією з кримінальних процесуальних дій, під час проведення якої права людини знаходяться в особливо уразливому стані, є допит. Ст. 373 Кримінального Кодексу України (далі ККУ) захищає законний порядок проведення допиту від його порушень з боку прокурора, слідчого, дізнавача або працівника підрозділу, який здійснює оперативно-розшукову діяльність. Необхідно зауважити, що співробітники підрозділів внутрішнього контролю НАБУ мають повноваження проводити допит за власною ініціативою, але не входять до переліку спеціальних суб'єктів злочину, який передбачено ст.373 ККУ. З урахуванням вищевикладеного актуальність дослідження полягає в необхідності аналізу і вдосконалення диспозиції ч. 1 ст. 373 ККУ з урахуванням сучасного стану кримінального законодавства України.

Стан дослідження проблеми. Дослідження примушування давати показання і профілактики таких злочинів здійснювали у своїх дослідженнях С. Р. Багіров, М. І. Бажанов, А. П. Бущенко, Л. А. Дорош, О. С. Горелик, Л. В. Лобанова, О. А. Мартиненко, В. І. Осадчий, В. М. Попович, А. І. Чучаєв, Н. М. Ярмиш та інші. Водночас, у зв'язку з неодноразовим внесенням змін і доповнень до ст. ст. 373, 127 ККУ, праці зазначених науковців певною мірою втратили актуальність, хоч і становлять науковий інтерес. Також слід згадати підручник «Кваліфікація злочинів проти правосуддя» 2019 р. (Карпова, 2019), написаний автором цієї статті. Однак потрібно визнати, що усі ці роботи не відповідають сучасному стану кримінального законодавства України і не відображають його останні зміни.

Метою статті є встановлення повного переліку суб'єктів злочину, що передбачено ст. 373 ККУ та подальше вдосконалення даної статті у відповідності з чинним станом кримінального законодавства на Україні.

Виклад основного матеріалу. Ст. 373 ККУ містить в своїй першій частині основний склад злочину, який передбачено ст. 373 ККУ і кваліфікований склад цього ж злочину в своїй другій частині. Перша частина ст. 373 ККУ з'являється об'єктом нашого дослідження. Основним безпосереднім об'єктом даного складу кримінального правопорушення є суспільні відносини, які забезпечують порядок одержання належних та допустимих доказів під час проведення допиту (Карпова, 2019: 62). Склад кримінального правопорушення, передбаченого ч.1 ст. 373 ККУ, є предметним, оскільки його предмет безпосередньо передбачено в диспозиції його статті, і це показання. Відповідно до ч.1 ст. 95 КПК України показання – це відомості, які надаються в усній або письмовій формі під час допиту підозрюваним, обвинуваченим, свідком, потерпілим, експертом щодо відомих їм обставин у кримінальному провадженні, що мають значення для цього кримінального провадження. Окрім предмета кримінального правопорушення, обов'язковими ознаками даного

складу є також спеціальний вид потерпілого – особи, яких допитують під час проведення досудового розслідування та спеціальні суб'єкти – слідчий, прокурор, дізнавач або працівник підрозділу, який здійснює оперативно-розшукову діяльність. Ці категорії осіб належать до працівників правоохоронних органів та відповідно до закону наділені спеціальними повноваженнями здійснювати діяльність, яка сприяє здійсненню правосуддя. Відповідно до диспозиції ч.1 ст. 373 ККУ об'єктивна сторона цього злочину характеризується наступними обов'язковими ознаками: суспільно-небезпечне діяння – примушування; спосіб вчинення кримінального правопорушення – шляхом незаконних дій, а також із застосуванням насильства або із знущанням над особою, за відсутності ознак катування; обстановка вчинення кримінального правопорушення – при проведенні такої слідчої дії, як допит. Дане суспільно-небезпечне діяння може бути вчинено лише шляхом активних дій, що полягають у примушуванні, під яким слід розуміти незаконний вплив на психіку людини, що може полягати у застосування психічного насильства, або поєднане із погрозою застосувати фізичне насильство внаслідок чого людина не здатна діяти відповідно до своєї волі, а змушена виконувати дії, які їй нав'язують (Лісіцина, Серкевіч 2020: 205).

До способів вчинення даного кримінального правопорушення належить вчинення незаконних дій та застосування насильства або знущання над особою, за відсутності ознак катування. До таких незаконних дій, що є способом примусити давати показання можна віднести: погроза ініціювати застосувати такий запобіжний захід, як тримання під вартою; погроза розголошення відомостей, які ганьблять особу, погроза, що може містити наслідки для майна особи; приниження гідності допитуваної особи; обіцянки (наприклад закриття кримінального провадження; звільнення під варти); підкуп допитуваного; задобрювання (наприклад, пропонування наркотичних засобів чи психотропних речовин); використання уразливого стану допитуваної особи, застосування щодо неї гіпнозу (Лісіцина, Серкевіч 2020: 206).

Оскільки усі суб'єкти даного злочину є уповноваженими на проведення допиту працівниками правоохоронних органів, то усі вони повинні знати законний порядок проведення допиту і можуть вчинити злочин, який передбачено ч.1 ст.373 ККУ, лише з прямим умислом.

Відповідно до п. 2 ч. 2 ст. 38 КПК України підрозділ внутрішнього контролю НАБУ вважається органом досудового розслідування і здійснює досудове слідство. Відповідно до ч. 1 ст. 27 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» з метою попередження, виявлення та розслідування правопорушень у діяльності працівників Національного бюро у складі його центрального управління діє підрозділ внутрішнього контролю (Про Національне антикорупційне бюро України, 2014). Відповідно до п. 5-1 ч. 2 ст. 27 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» до службових обов'язків даного підрозділу входить здійснення оперативно-розшукових заходів та досудового розслідування з метою попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень у діяльності працівників НАБУ (Про Національне антикорупційне бюро України, 2014). Відповідно до ч. 5 ст. 27 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» у разі виявлення інформації про можливе вчинення працівником НАБУ кримінального правопорушення підрозділ внутрішнього контролю НАБУ негайно повідомляє про це Генерального прокурора чи його заступника (Про Національне антикорупційне бюро України, 2014). Відповідно до ст. 29 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» співробітники підрозділу внутрішнього контролю НАБУ мають право на помірне втручання у особисте і сімейне життя працівника НАБУ при здійсненні моніторингу способу життя працівників НАБУ з метою встановлення відповідності рівня життя працівника майну і доходам цього працівника та його членів сім'ї згідно з декларацією особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що подається ним відповідно до закону (Про Національне антикорупційне бюро України, 2014).

Дане дослідження не стосується підрозділів детективів НАБУ через те, що підрозділи детективів НАБУ не мають чітко окреслену в Законі України «Про Національне антикорупційне бюро України» вузьку сферу діяльності, на відміну від підрозділів внутрішнього контролю НАБУ.

Ч. 5 ст. 216 КПК України визначає категорію кримінальних правопорушень, які розслідуються підрозділами внутрішнього контролю НАБУ: це встановлені зазначеним підрозділом внутрішнього контролю НАБУ, вчинені службовою особою НАБУ (крім Директора НАБУ, його першого заступника та заступника) кримінальні правопорушення, які передбачені ст. ст. 354, 364-370 ККУ. Дані кримінальні правопорушення належать до категорій: 1) корупційних службових кримінальних правопорушень – ст. ст. 354, 364, 364-1, 365-2, 368, 368-3, 386-4, 368-5, 369, 369-2 ККУ; 2) службових кримінальних правопорушень – ст. ст. 365, 365-3, 366-3, 367, 369-3, 370 ККУ; 3) кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією – ст. ст. 366, 366-2 ККУ. Усі вищеперелічені кримінальні правопорушення носять особливу шкоду українському суспільству і державі як прояви корупції та/або зловживання службовими повноваженнями, тому отримання доказів вчинення таких кримінальних правопорушень, зокрема, шляхом проведення допиту, повинно бути бездоганим з точки зору дотримання прав людини, які передбачені Конституцією України та міжнародними правовими актами. Також необхідно враховувати, що у випадку розслідування кримінального правопорушення, вчиненого службовою особою НАБУ, визнання такої особи винною призведе до автоматичного звільнення її з лав НАБУ та кінця її кар'єри на державній службі.

Відповідно до ч. 6 ст. 27 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» порядок діяльності та повноваження підрозділів внутрішнього контролю НАБУ визначаються положенням, яке затверджується Директором НАБУ (Про Національне антикорупційне бюро України, 2014). Положення про Управління внутрішнього контролю НАБУ, затверджено Наказом Директора НАБУ від 29. 11. 2019 р.

№ 142 встановлює, що Управління внутрішнього контролю НАБУ підпорядковується напряму Директору НАБУ та складається з відділу запобігання корупції, відділу інформаційної безпеки, відділу внутрішніх розслідувань, старших детективів та головного спеціаліста (Положення про Управління внутрішнього контролю НАБУ, затверджено Наказом Директора НАБУ від 29. 11. 2019 р. № 142). П. п. 3.9 та 4.2.1. даного Положення надають співробітникам Управління внутрішнього контролю НАБУ повноваження на здійснення оперативно-розшукових заходів та досудового розслідування з метою виявлення та розкриття кримінальних правопорушень у діяльності працівників НАБУ (Положення про Управління внутрішнього контролю НАБУ, затверджено Наказом Директора НАБУ від 29.11.2019 р. №142). У п. 4.2.8 даного Положення окремо згадується право співробітників Управління внутрішнього контролю НАБУ на отримання пояснень з питань, що виникають під час службового розслідування (Положення про Управління внутрішнього контролю НАБУ, затверджено Наказом Директора НАБУ від 29. 11. 2019 р. № 142). Відповідно до п. 2 Інструкції про порядок проведення службового розслідування стосовно працівників НАБУ, затвердженої Наказом Директора НАБУ від 23. 10. 2015 р. № 4 вчинення працівником НАБУ кримінального правопорушення є однією з підстав для проведення службового розслідування Управлінням внутрішнього контролю НАБУ стосовно цього працівника (Інструкція про порядок проведення службового розслідування стосовно працівників НАБУ, затверджена Наказом Директора НАБУ від 23. 10. 2015 р. № 4). П. п. 4.2.5, 4.2.6, 4.2.7 вищезгаданого Положення фіксують право співробітників Управління внутрішнього контролю НАБУ на отримання інформації від осіб (Положення про Управління внутрішнього контролю НАБУ, затверджено Наказом Директора НАБУ від 29.11.2019 р. № 142), що у сукупності з правом проводити досудове розслідування показує на застосування допитів у практиці працівників Управління внутрішнього контролю НАБУ.

Інструкція про порядок проведення службового розслідування стосовно працівників НАБУ, затверджена Наказом Директора НАБУ від 23. 10. 2015 р. № 4 деталізує порядок проведення таких допитів (Інструкція про порядок проведення службового розслідування стосовно працівників НАБУ, затверджена Наказом Директора НАБУ від 23. 10. 2015 р. № 4). П. 8.1 даної інструкції надає працівнику Управління внутрішнього контролю НАБУ право на виклик осіб, щодо яких проводиться службове розслідування, інших працівників НАБУ, інших осіб (за їх згодою), які обізнані або мають відношення до обставин, що стали причиною для призначення службового розслідування для одержання від них письмових та усних пояснень; на одночасне опитування осіб, у поясненнях яких є суттєві розбіжності; на технічну фіксацію усних пояснень; на залучення в разі потреби фахівців та одержання від них пояснень з питань, що можуть сприяти проведенню службового розслідування (Інструкція про порядок проведення службового розслідування стосовно працівників НАБУ, затверджена Наказом Директора НАБУ від 23. 10. 2015 р. № 4). Також необхідно враховувати передбачене у п.4.2.15 Положення про Управління внутрішнього контролю НАБУ, затвердженого Наказом Директора НАБУ від 29. 11. 2019 р. № 142 право співробітників Управління внутрішнього контролю НАБУ проводити психофізіологічні опитування з використанням поліграфа з метою перевірки підстав для повідомлення про підозру чи обвинувачення підозрюваному чи обвинуваченому працівникові НАБУ (Положення про Управління внутрішнього контролю НАБУ, затверджено Наказом Директора НАБУ від 29. 11. 2019 р. № 142).

У передбачених ч. 5 ст. 216 КПК України випадках підрозділи внутрішнього контролю НАБУ проводять досудове розслідування і їх співробітники повинні поруч із службовими інструкціями дотримуватись вимог КПК України. Необхідно уточнити, що мова йде саме про співробітників підрозділів внутрішнього контролю НАБУ, а не про старших детективів Управління внутрішнього контролю НАБУ, які відповідно до службового розкладу є окремими службовими одиницями Управління внутрішнього контролю НАБУ.

Заслугу уваги зроблений Р. Грень акцент на тому, що здійснення оперативними підрозділами гласних і негласних оперативно-розшукових заходів часто пов'язане з обмеженням прав громадян, тому вказана діяльність має відповідати гарантії законності і здійснюватися відповідно до законів України та відомих нормативних актів (Грень, 2018: 98).

Ст. 224 КПК України встановлює законний порядок проведення допиту та мінімальні гарантії дотримання прав і свобод допитуваної особи під час проведення допиту: перед допитом встановлюється особа, роз'яснюються її права, а також порядок проведення допиту, у разі допиту свідка він попереджається про кримінальну відповідальність за відмову давати показання і за давання завідомо неправдивих показань, а потерпілий – за давання завідомо неправдивих показань, особа має право не відповідати на запитання з приводу тих обставин, щодо надання яких є пряма заборона у законі або які можуть стати підставою для підозри, обвинувачення у вчиненні нею, близькими родичами чи членами її сім'ї кримінального правопорушення, а також щодо службових осіб, які виконують негласні слідчі (розшукові) дії, та осіб, які конфіденційно співпрацюють із органами досудового розслідування. Необхідно зауважити, що відповідно до ч. 4 ст. 224 КПК України у разі відмови підозрюваного відповідати на запитання, давати показання особа, яка проводить допит, зобов'язана його зупинити одразу після отримання такої заяви.

Відсутність цих гарантій під час проведення допиту співробітниками підрозділу внутрішнього контролю НАБУ складає склад кримінального правопорушення, яке передбачено ч. 1 ст. 373 ККУ.

Ч. 1 ст. 224 КПК України не встановлює чітких вимог до місця проведення допиту і співробітники підрозділу внутрішнього контролю НАБУ мають право провести допит у будь-якому місці. Відповідно до ч.1 ст. 41 КПК України співробітники оперативних підрозділів повинні проводити допит, як і інші процесуальні дії, за письмовим дорученням слідчого чи дізнавача чи прокурора, але співробітники підрозділу внутрішнього контролю НАБУ мають право проводити допит за власною ініціативою.

Оскільки співробітники підрозділу внутрішнього контролю НАБУ мають виняткові повноваження щодо проведення процесуальних дій за власною ініціативою, то логічним є встановлення в Інструкції про порядок проведення службового розслідування стосовно працівників НАБУ, затвердженої Наказом Директора НАБУ від 23. 10. 2015 р. № 4 додаткових гарантій дотримання прав і свобод допитуваних ними осіб. П. 8.2 вищезгаданої Інструкції зобов'язує працівника Управління внутрішнього контролю НАБУ, статус якого мають і оперативні співробітники підрозділу внутрішнього контролю НАБУ, у разі відмови опитуваної особи надати пояснення в обов'язковому порядку документально засвідчити таку відмову складанням акта, у разі відмови особи надати пояснення на підставі ст. 63 Конституції України цей факт документується за допомогою проставлення неї підпису на бланку пояснення без складання акта (Інструкція про порядок проведення службового розслідування стосовно працівників НАБУ, затверджена Наказом Директора НАБУ від 23. 10. 2015 р. № 4).

Співробітник підрозділу внутрішнього контролю НАБУ може обманути допитувану особу, сказавши їй, що вона взагалі не може відмовитись від надання пояснень і це буде кримінальним правопорушенням, яке передбачено ч. 1 ст. 373 ККУ.

Відмова співробітника підрозділу внутрішнього контролю НАБУ від зупинення допиту при відмові опитуваної особи надати пояснення та/або документально засвідчення відмови опитуваної особи надати пояснення також складає склад кримінального правопорушення, яке передбачено ч. 1 ст. 373 ККУ.

Додатковим аргументом для виокремлення співробітників підрозділу внутрішнього контролю НАБУ як окремих спеціальних суб'єктів злочину, який передбачено ч. 1 ст. 373 ККУ, із загальної категорії працівників підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, є важливість їх роботи для урядової оцінки діяльності НАБУ. Відповідно до ч. 2 ст. 26 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» Директор НАБУ щороку подає Президенту України, Верховній Раді України та Кабінету Міністрів України письмовий звіт про діяльність НАБУ протягом попередніх шести місяців (Про Національне антикорупційне бюро України, 2014). Відповідно до п. 6 ч. 3 ст. 26 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» щорічний письмовий звіт про діяльність НАБУ повинен містити інформацію про діяльність підрозділу внутрішнього контролю НАБУ, кількість повідомлень про вчинення правопорушень працівниками НАБУ, результати їх розгляду, притягнення працівників НАБУ до відповідальності (Про Національне антикорупційне бюро України, 2014).

З вищевикладеного випливає, що співробітники підрозділу внутрішнього контролю НАБУ мають виняткові для співробітників оперативних підрозділів правоохоронних органів повноваження для проведення допиту за власною ініціативою, без доручення слідчого чи дізнавача чи прокурора, і характерні лише для них можливості примусити давати показання при допиті шляхом незаконних дій, які обумовлені їх службовими повноваженнями, тому їх виділення як окремих суб'єктів злочину, який передбачено ч. 1 ст. 373 ККУ, у диспозиції ст. 373 ККУ буде сприяти дотриманню прав людини під час проведення допиту у діяльності НАБУ по боротьбі із службовими та корупційними кримінальними правопорушеннями.

Висновки. Враховуючи закріплену в ч. 3 ст. 62 Конституції України заборону на використання при обвинуваченні доказів, одержаних незаконним шляхом, а також припущень (Конституція України), автор пропонує власний варіант редакції диспозиції ч.1 ст. 373 КК України –

«Стаття 373. Примушування давати показання

1. Примушування давати показання при допиті шляхом незаконних дій з боку прокурора, слідчого, дізнавача, співробітника підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України або працівника підрозділу, який здійснює оперативно-розшукову діяльність...»

Список використаних джерел:

1. Грень Р. Р. Організаційно-правові основи діяльності оперативних підрозділів правоохоронних органів України у протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів: дис. канд. юрид. наук. Львів. 2018. 264 с.
2. Інструкція про порядок проведення службового розслідування стосовно працівників Національного антикорупційного бюро України: затверджена Наказом Директора Національного антикорупційного бюро України від 23. 10. 2015 р. № 4. URL: <https://nabu.gov.ua/instrukciya-pro-poryadok-provedennya-sluzhbovogo-rozsliduvannya-stosovno-pracivnykiv-nacionalnogo>
3. Карпова Н. Ю. Кваліфікація злочинів проти правосуддя. Курс лекцій: навчальний посібник. Київ: Юринком Інтер, 2019. 180 с.
4. Конституція України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
5. Лісіцина Ю., Серкевич І. Кримінально-правова характеристика складу кримінального правопорушення «примушування давати показання». *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Одеса, 21 травня 2021 року). Одеса, 2021. С. 204-206.
6. Положення про Управління внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України: затверджено Наказом Директора Національного антикорупційного бюро України від 29. 11. 2019 р. № 142. URL: <https://nabu.gov.ua/nakaz-pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-upravlinnya-vnutrishnogo-kontrolyu-nacionalnogo>
7. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14. 10. 2014 р. № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>
8. Хавронюк М. І. Сучасне загальноєвропейське кримінальне законодавство: проблеми гармонізації: Монографія. Київ: Істина, 2005. 264 с.

References:

1. Hren R. R. Orhanizatsiino-pravovi osnovy diialnosti operatyvnykh pidrozdiliv pravookhoronnykh orhaniv Ukrainy u protydii zlochynam u sferi obihu narkotychnykh zasobiv [Organizational and legal bases of operations of operational units of law enforcement agencies of Ukraine in combating crimes in the sphere of drug trafficking]: (PhD Thesis). Lviv. 2018. 264 s. [in Ukrainian].
2. Instruksiia pro poriadok provedennia sluzhbovoho rozsliduvannia stosovno pratsivnykiv Natsionalnoho antykoruptsiinoho biuro Ukrainy [Instructions on the procedure for conducting an official investigation of employees of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine]: zatverdzheno Nakazom Dyrektora Natsionalnoho antykoruptsiinoho biuro Ukrainy vid 23. 10. 2015 r. №4. Retrieved from: <https://nabu.gov.ua/instrukciya-pro-poryadok-provedennya-sluzhbovogo-rozsliduvannya-stosovno-pracivnykiv-nacionalnogo> [in Ukrainian].
3. Karpova N. Yu. Kvalifikatsiia zlochyniv proty pravosuddia [The qualification of crimes against justice]. Kurs leksii: navchalnyi posibnyk. Kyiv: Yuryнком Inter, 2019. 180 s. [in Ukrainian].
4. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1847-19#Text> [in Ukrainian].
5. Lisitsyna Yu., Serkevych I. Kryminalno-pravova kharakterystyka skladu kryminalnoho pravoporushennia «prymushuvannia davaty pokazannia» [Criminal-legal characteristics of the composition of the criminal offense «compulsion to testify»]. *Nauka ta suspilne zhyttia Ukrainy v epokhu hlobalnykh vyklykiv liudstva u tsyfrovu eru (z nahody 30-richchia proholoshennia nezalezhnosti Ukrainy ta 25-richchia pryiniattia Konstytutsii Ukrainy): materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (m. Odesa, 21 travnia 2021 roku). Odesa, 2021. S. 204-206 [in Ukrainian].
6. Polozhennia pro Upravlinnia vnutrishnoho kontroliu Natsionalnoho antykoruptsiinoho biuro Ukrainy [Regulations on the Internal Control Office of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine]: zatverdzheno Nakazom Dyrektora Natsionalnoho antykoruptsiinoho biuro Ukrainy vid 29. 11. 2019 r. № 142. Retrieved from: <https://nabu.gov.ua/nakaz-pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-upravlinnya-vnutrishnogo-kontrolyu-nacionalnogo> [in Ukrainian].
7. Pro Natsionalne antykoruptsiine biuro Ukrainy [On the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 14. 10. 2014 r. № 1698-VII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text> [in Ukrainian].
8. Khavroniuk M. I. Suchasne zahalnoevropeiske kryminalne zakonodavstvo: problemy harmonizatsii [Modern pan-European criminal law: problems of harmonization]: Monohrafiia. Kyiv: Istyna, 2005. 264 s. [in Ukrainian].